

Aan:

Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de heer Koolmees

Cc:

Leden en plv. leden Vaste Kamercommissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Utrecht, 31 januari 2020

Geachte heer Koolmees,

De G4-steden onderschrijven de grondige herziening van het huidige inburgeringsstelsel. De maatschappelijke doelstelling van het nieuwe stelsel, dat alle inburgeringsplichtigen snel en volwaardig meedoen in de Nederlandse maatschappij, liefst via betaald werk, juichen wij als G4-steden toe. Het is goed voor de inburgeraar en voor de samenleving. Gemeenten staan het dichtst bij de burger en kunnen, in samenhang met de andere decentralisaties in het sociaal domein, een integrale aanpak bieden.

Op een aantal belangrijke onderwerpen leven er echter nog altijd grote zorgen over de uitvoerbaarheid van de beoogde wet. Wij zijn hierover al enige tijd met u en uw ministerie in gesprek. Er is bovendien mede in opdracht van uw ministerie een onafhankelijk financieel kostenonderzoek uitgevoerd, waaruit bleek dat er onvoldoende budget beschikbaar is voor de uitvoering van de nieuwe taken door gemeenten.

De gesprekken hebben tot dusver niet geleid tot een bevredigend resultaat. Op zowel inhoudelijk, als financieel vlak zijn wij van mening dat het huidige wetsvoorstel onvoldoende aan de randvoorwaarden voldoet, waardoor er weinig vertrouwen is in de uitvoerbaarheid van de nieuwe wettelijke taken en het welslagen van het stelsel als geheel.

Gemeenten moeten voldoende regie hebben om wet uit te voeren

Het nieuwe stelsel laat gemeenten weinig ruimte om daadwerkelijk regie te voeren en maatwerk te leveren. Als G4 streven we ernaar de inburgeraar centraal te stellen en daarmee ook het belang van de samenleving. Om dit goed te kunnen doen hebben we ruimte nodig om regie te voeren en maatwerk te kunnen leveren. Als G4 hebben we grote zorgen over handhaving, voorinburgering, overgangsrecht, maatschappelijke begeleiding

en de groep gezinsmigranten. In onze ogen is op veel van deze punten gekozen voor het passend maken van het budget in plaats van het vooropstellen van de inburgeraar zelf.

Keuzes die met het nieuwe stelsel worden gemaakt, zijn niet vertaald in de bestuurlijke verhoudingen. In het concept wetsvoorstel moet veel nog nader worden uitgewerkt in AMvB's. Constructies die in grote mate de beleidsvrijheid van gemeenten bepalen. We zijn ook niet betrokken bij de verdere uitwerking van deze regelgeving. Ook hebben gemeenten geen rol bij de instroom van het aantal inburgeraars (regie bij Rijk en COA) of bij het voldoen aan de wet (inspanningsverplichting van de inburgeraar zelf). Dit maakt dat de invloed van gemeenten op inburgering als geheel vrijwel nihil is. Gemeenten hebben op deze manier minimale invloed en maximale verantwoordelijkheid voor het eindresultaat. Dit doet geen recht aan de normale bestuurlijke verhoudingen tussen Rijk en gemeenten.

De wet moet financieel uitvoerbaar zijn voor gemeenten

Onder gezamenlijk opdrachtgeverschap van de VNG en SZW is door middel van onafhankelijk onderzoek in kaart gebracht wat er minimaal nodig is om de doelstellingen van de nieuwe wet te behalen. In gesprekken nadien hanteert SZW lagere berekeningen dan uit dit onderzoek blijkt. Bij het onderzoek zijn bovendien de kosten van ICT niet meegenomen. Ook is er nog geen toezegging op invoeringskosten, terwijl gemeenten nu al aan de slag zouden moeten met de implementatie van het nieuwe stelsel. De tijd dringt!

Gemeentelijke verantwoordelijkheid en de daarvoor nodige randvoorwaarden

We zijn het met u eens dat het huidige inburgeringsstelsel niet goed werkt. Wij willen graag onze verantwoordelijkheid nemen voor een goed werkend stelsel. Het gaat immers om ónze inwoners en wij kennen de behoeften en kansen van onze mensen het beste. Goede inburgering en daarmee een goede start maken in onze samenleving is belangrijk en bepaalt het succes van het nieuwe stelsel. Dit kan echter alleen als voldaan wordt aan de in deze brief genoemde inhoudelijke en financiële randvoorwaarden.

Helaas concluderen we dat het tot op heden niet gelukt om u te overtuigen van onze uitgangspunten. In overleggen tussen uw ministerie en de VNG is afgesproken het AEF rapport als basis te gebruiken. Toch komt u hierop in gesprekken steeds terug. Ook werkt u verder aan de wet en lagere regelgeving, terwijl gemeenten daar niet bij betrokken zijn. Dit maakt het voor ons onmogelijk om een integraal beeld te vormen van inhoud en financiën die met de nieuwe wet samenhangen.

Wij nodigen u uit om met ons in gesprek te gaan over de onderwerpen uit deze brief. Om samen met gemeenten een coherente en sluitende afspraak op inhoud en financiën te maken.

In afwachting van uw uitnodiging,

Hoogachtend,

De verantwoordelijk wethouders van de G4,

Wethouder Maarten van Ooijen, gemeente Utrecht

Wethouder Bert van Alphen, gemeente Den Haag

Wethouder Marjolein Moorman, gemeente Amsterdam

Wethouder Bert Wijbenga, gemeente Rotterdam